

Richtlijnen Begroting 2017-2021

Colofon
Uitgave gemeente Haarlem
Maart 2016

Stadhuis, Grote Markt 2
Postbus 511
2003 PB Haarlem

Inhoudsopgave

1. Uitgangspunten 2017-2021	3
1.1 Kaders	3
1.2 Begrotingsuitgangspunten	3
1.3 Overige kengetallen/parameters	4
1.4 Bezuinigingen	4
1.5 Formatie en loonsom	4
1.6 Kaders raming materiële uitgaven en areaaluitbreiding	4
1.7 Investeringsramingen en kapitaallasten	5
1.8 Indexatie subsidies en verbonden partijen	5
1.9 indexatie eigen inkomsten en kaders raming lokale lasten	5
1.10 indexatie en raming Algemene uitkering	6
1.11 Vennootschapsbelasting voor overheidsondernemingen (VPB)	6
1.12 Motie 48 ‘Meer financiën in de begroting’	6
1.13 Planning	7
2. Proces totstandkoming begroting	8
2.1 Inleiding	8
2.2 Aandachtspunten opstellen programma’s en paragrafen	8
2.2 Overzicht programmacoördinatoren	9
2.3 Overzicht coördinatoren paragrafen	9
3. Planning	10

1. Uitgangspunten 2017-2021

Actuele ontwikkelingen

Bij het opstellen van de begroting 2017-2021 zijn de volgende actuele ontwikkelingen van belang.

- Gewijzigde regelgeving als gevolg van vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
- Invoering Vennootschapsbelasting
- Motie 48 bij Programmabegroting 2016: "Meer financiën in de begroting"
- Moties 19 "Strevenwaardig inzicht door indicatoren" en motie 24 'benchmark prestaties van de gemeente' ingediend bij de Programmabegroting 2016.
- Digitaal publiceren begroting 2017

Bij de verwerking van bovenstaande ontwikkelingen zullen in voorkomende gevallen keuzes moeten worden gemaakt. Daar waar relevant voor de raad worden deze keuzes voorgelegd in de Kadernota 2016.

Het college hanteert de volgende uitgangspunten om te komen tot een sluitende programmabegroting voor 2017.

1.1 Kaders

De kaders van de meerjarenraming 2017-2021 worden gevormd door:

- Het Coalitieprogramma 2014-2018 Samen Doen!
- Het door de raad vastgestelde beleid bij de programmabegroting 2016-2020 (inclusief aanvullende bezuinigingen en aangenomen moties en amendementen), kadernota 2015 en de vastgestelde Haarlemse belastingvoorstellen van december 2015.
- De meest recente informatie over de Algemene Uitkering (meicirculaire).
- Het investeringsplan 2016-2021.
- Uitwerking van de bezuinigingsvoorstellen 2016-2020 uit Kadernota 2016.

1.2 Begrotingsuitgangspunten

De meerjarenbegroting wordt opgesteld in constante prijzen. Dat wil zeggen dat loon- en prijspeelniveau van 2017 voor de volgende jaren constant wordt gehouden. Dit geldt ook voor de baten uit het gemeentefonds en de belastingen.

Een aantal uitgangspunten wordt ontleend aan de prognoses van het Centraal Planbureau (CPB). Het CPB heeft op 7 maart 2016 kerngegevens vrij gegeven voor de periode 2014-2017, vooruitlopend op het uit te brengen concept- Centraal Economisch Plan 2016.

Omschrijving	Uitgangspunten 2016	Uitgangspunten 2017
Loonontwikkelingen (incl. sociale lasten)	1,25%	2,45% ¹
Materiële uitgavenstijging	0,9%	1% ²
Subsidies onder de € 45.000	0%	0%
Subsidies boven de € 45.000	1,2%	2% ³
Lange rente nieuwe leningen	2,6%	0,6% ⁴
Rente-omslag	4%	4%
Belastingen en overige eigen inkomsten ⁵	0,9%	1%
Specifieke uitgangspunten voor grondexploitatie (MPG)⁶		
Stijging kostencomponent (mix loon uitbestedings- en bouwkosten)	2%	2%
Rente-omslag	4%	Max. 2% ⁷
Baten	0,9%	1%

¹ Voor de gemeenteambtenaren is per 28 januari 2016 een principe akkoord bereikt. De cao-lonen stijgen met 3% per 1 januari 2016 en 0,4% in 2017. Voor 2016 was al een stijging van 1,25% geraamd. Inclusief de ontwikkeling van de werkgeverslasten wordt een stijging van 2,45% geraamd.

² Conform raming CPB

³ Berekening is als volgt: lonen 2,45% x 0,7 en materieel 1% x 0,3 = 2% afgerond

⁴ Conform raming CPB

⁵ gelijk aan materiële uitgavenstijging.

⁶ De uitgangspunten voor grondexploitaties worden bepaald voor projecten met een zeer lange doorlooptijd. De percentages gelden voor een 10-jaarsgemiddelde.

⁷ Gebaseerd op nog te verschijnen richtlijn BBV. Als percentage wijzigt, zal deze nog aangepast worden.

1.3 Overige kengetallen/parameters

Bij het opstellen van de begroting 2017 gaan we uit van de volgende kengetallen per 1 januari 2016:

Kengetallen	Begroting 2016	Begroting 2017
Aantal inwoners	158.000	159.400
w.v.		
0 – 19	34.800	35.200
20 – 44	54.800	54.900
45 – 64	42.000	42.500
65 – 74	15.000	15.200
74 e.o.	11.400	11.600
Aantal woningen	73.340	74.076
Direct productieve uren per fte	1.350	1.350

1.4 Bezuinigingen

In de Kadernota 2016 zullen maatregelen worden openomen om de nog resterende structurele taakstellingen concreet in te vullen om een structureel sluitende meerjarenraming aan te kunnen bieden.

1.5 Formatie en loonsom

Iedere hoofdafdeling wordt gebudgetteerd voor de toegestane formatie. De salarislasten worden opgehoogd met 2,45.% loonkostenstijging (zie bij begrotingsuitgangspunten) en worden verminderd met eventuele besluiten over de invulling van bezuinigingen.

De salarisberekening gebeurt normatief. Op basis van vastgesteld beleid vindt berekening plaats van de salarislasten naar een gemiddelde van de 10e periodiek van de functionele schaal. De uitwerking (per schaal) wordt door de afdeling M&S/HRM aan het DT aangeleverd ter vaststelling

De toegestane formatie wordt gebruikt om de personeelslasten voor 2017 te kunnen berekenen en dient als basis voor de verdeling van de productieve uren in de begroting 2017.

De toegestane formatie voor 2017 wordt door de afdeling M&S/HRM aan het DT aangeleverd ter vaststelling.

Op basis van deze uitwerking worden door M&S/Fin formats uitgezet om een opgave te doen van de direct productieve uren. Voor de verdere verwerking in de begroting geldt dat een medewerker, die niet onder de overhead valt volgens de definitie van het gewijzigde besluit BBV, 1.350 uur productief wordt doorbelast naar de producten (direct productieve uren). De overige uren worden doorbelast naar het nieuwe beleidsveld overhead binnen programma 7.

Op basis van deze uitgangspunten en onder verwijzing naar de besluitvorming over de overhead door de directie, worden de uurtarieven voor 2017 berekend en aan de directie ter vaststelling aangeboden. De verschillen in uurtarieven tussen 2016 en 2017 zijn toegelicht. Ook wordt inzicht gegeven in de kostenontwikkeling van de centrale overhead en decentrale overhead ten opzichte van de kostenontwikkeling van de lijnafdelingen.

1.6 Kaders raming materiële uitgaven en areaaluitbreiding

De materiële kostencompensatie, die bij de begrotingsuitgangspunten is gehanteerd, is ontleend aan het concept Centraal Economisch Plan van maart 2016. De index voor de materiële uitgavenstijging is op 1 % geraamd voor 2017.

Deze ramingen worden centraal in de meerjarenbegroting verhoogd. Daarbij gelden de volgende bijzonderheden:

- Budgetten waarvoor specifieke afspraken gelden, zoals bijv. DVO Spaarnelanden, worden geïndexeerd volgens die specifieke afspraken;
- Budgetten waar lastenverhogingen van de gemeente tegenover staat (verhoging OZB bijvoorbeeld) worden daarvoor gecompenseerd. Het betreft budgetten van o.m. vastgoed en onderwijs;
- Grondexploitaties worden gebudgetteerd conform de specifieke uitgangspunten voor de grondexploitatie (MPG)

- Sociaal domein: Hiervoor is het uitgangspunt dat rijksbudget is werkbudget. Budgetten worden niet op voorhand geïndexeerd, maar berekend zodra de rijksbudgetten bekend zijn (meicirculaire). Dit is beperkt tot de budgetten waarvan voor-of nadelen ten gunste of ten laste van de algemene reserve sociaal domein komen.

De indexatie van de materiële budgetten wordt concernbreed ingevoerd door de afdeling M&S/Fin conform deze kaders. Indien er ten aanzien van indexeringen andere afspraken gelden, om redenen als hiervoor genoemd, stemmen de bedrijfsbureaus van de hoofdafdelingen dit tijdig af met de afdeling M&S/Fin.

1.7 Investeringsramingen en kapitaallasten

Het prijspeil van de investeringsramingen, is daar waar afzonderlijk aangegeven, in het IP 2017-2021 geactualiseerd. De investeringen bevatten daarom het actuele prijspeil. Omdat Haarlem een meerjarenraming in constante prijzen kent, worden de investeringen verder niet geïndexeerd.

De kapitaallasten wordt centraal geraamd.

In de begroting 2017 worden de kapitaallasten geraamd, die voortvloeien uit:

- a. De tot en met 2015 in de jaarrekening opgenomen investeringsbedragen;
- b. De geraamde investeringen volgens het nieuwe investeringsplan 2017-2021.
- c. De bijkomende budgettaire lasten uit het investeringsplan (zowel positief als negatief) dienen in de analyse afzonderlijk naar voren te komen.

De rentecomponent (het zogenaamde rente-omslagpercentage) voor zowel de rendabele als de onrendabele investeringen bedraagt 4%. Het saldo van de kostenplaats treasury wordt ten gunste van de exploitatie geraamd.

Met het oog op een betere vergelijkbaarheid van de kosten, wordt in het nieuwe BBV de systematiek van activering en afschrijving voor alle investeringen gelijk getrokken: investeringen met een maatschappelijk nut dienen, evenals investeringen met een economisch nut, te worden geactiveerd en over de verwachte levensduur te worden afgeschreven. De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode wordt alleen van toepassing op nieuwe investeringen die na 2017 worden gedaan. Voor de begroting 2017 heeft dit geen effect.

1.8 Indexatie subsidies en verbonden partijen

Voor de raming van subsidies voor 2017 e.v. zijn de volgende variabelen van belang:

1. De bestaande meerjarenraming 2017-2021. In de meerjarenraming zijn alle eerdere wijzigingen waartoe is besloten al meerjarig geraamd.
2. Zowel de subsidies als de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen worden geïndexeerd voor inflatie. Voor wat betreft de feitelijke toekenning van subsidies wordt het volgende onderscheid toegepast:
 - a. Voor subsidies beneden de € 45.000 wordt conform bestaand beleid, geen kostencompensatie toegekend.
 - b. Subsidies en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen boven de € 45.000 worden conform bestaand beleid gecompenseerd via een gewogen percentage. Bij het bepalen van het uiteindelijke percentage vindt een weging plaats waarbij de loonsverhoging voor 70% meetelt en de materiële lastenstijging voor 30%. Voor 2017 wordt uitgegaan van een loonkostenstijging van 2,45%. Voor de materiële kostencompensatie wordt uitgegaan van 1%. Het gewogen percentage is berekend op afgerond 2%.

Er vindt geen verrekening plaats op basis van de werkelijke materiële of loonkosten.

De gemeenschappelijke regelingen en de meer omvangrijke subsidierelaties van de gemeente Haarlem worden hierover geïnformeerd (Hoofdafdeling Stadszaken in afstemming met de Concernstaf).

De verzelfstandigde organisaties vallen onder het regime van de subsidies.

De hier geschetste wijze van indexeren geldt voor de totstandkomingen van ramingen voor de begroting 2017. Individuele organisaties en instellingen die subsidies ontvangen kunnen geen rechten ontleen aan deze wijze van berekenen.

1.9 indexatie eigen inkomsten en kaders raming lokale lasten

Voor de belastingen en algemene baten (huren, pachten etc.) wordt het inflatiepercentage aangehouden dat gelijk is aan die van de materiële kostencompensatie, door het CPB geraamd op 1 %. Daarbij worden de baten geïndexeerd, waarbij de volgende uitzonderingen gelden:

- Huren, pachten en leges worden verhoogd voor zover juridisch toegestaan (contracten, wetgeving, maximum rijkstarieven);
- Afval-en rioolheffing worden niet geïndexeerd. De baten worden i.v.m. 100% kostendekkendheid berekend aan de hand van de ontwikkeling van de lasten (per saldo budgettair-neutraal);

1.10 indexatie en raming Algemene uitkering

In de meerjarenraming 2016-2020 is de algemene uitkering vanaf 2016 in constante prijzen geraamd. Omdat 2017 de primaire begrotingsschijf wordt, zal de algemene uitkering herberekend moeten worden in lopende prijzen voor 2017. Dat wil zeggen dat de algemene uitkering dan opgehoogd wordt aan het gestegen loon-en prijsniveau, prijspeil 1 januari 2017.

Daarnaast wordt de algemene uitkering geactualiseerd aan de hand van de zogenaamde meicirculaire. Hierin is ook informatie opgenomen die van belang is voor de drie decentralisaties (sociaal domein). Aan de hand van de berekeningen conform deze circulaire kunnen de budgetten ten behoeve van het sociaal domein worden herberekend voor 2017 e.v. De meicirculaire wordt te laat ontvangen om nog in de Kadernota 2016 te kunnen verwerken. Over de gevolgen van de meicirculaire wordt de raad afzonderlijk geïnformeerd en de consequenties worden verwerkt in de concept- begroting 2017.

De algemene uitkering wordt gebaseerd op het aantal woningen en inwoners voor 2017 als opgenomen in deze uitgangspunten. Dit betekent dat de algemene uitkering iets hoger wordt vanwege areaaluitbreiding. Deze hogere baten worden gereserveerd ter dekking van kosten van beheer en onderhoud ten gevolge van areaaluitbreiding.

1.11 Vennootschapsbelasting voor overheidsondernemingen (VPB)

Voor de onderdelen parkeergarages en grondexploitaties zal door de hoofdafdelingen een raming van de belastingdruk moeten worden opgeven. Deze post zal als last op programma 7 worden opgenomen.

1.12 Motie 48 'Meer financiën in de begroting'

In deze motie wordt het college verzocht enkele aspecten te verbeteren en de voorstellen hiervoor te verwerken in de richtlijnen voor de begroting 2017:

- Duidelijke, zichtbare koppeling van begroting met de kadernota;
- Inzicht financiële uitwerking en zelfstandig leesbaar (niet helemaal juist samengevat);
- Bestemmingsreserves.

Per onderdeel van de motie zal worden weergegeven wat de beoogde aanpak is.

- **Duidelijke en zichtbare koppeling met de kadernota**

De primaire koppeling van de kadernota met de begroting vindt plaats in de paragraaf financiële ontwikkelingen van de programmabegroting. Daarin worden de uitkomsten van de begroting afgezet tegen die van de kadernota en toegelicht. Deze wijze van presentatie blijft gehandhaafd. Hoe deze wijzigingen vervolgens in de programma's en beleidsvelden zijn verwerkt, is echter niet één op één te volgen.

1. Daarom wordt als verbetermaatregel opgenomen dat wijzigingen van € 100.000 of meer, waartoe in de kadernota is besloten afzonderlijk worden gespecificeerd in de programmabegroting. Dit geldt ook voor eventuele latere wijzigingen die nog in de primaire begroting worden geraamd.
2. Indien het besluiten van de kadernota betreffen die niet direct financieel doorwerken (zoals bijvoorbeeld een besluit nieuwe investeringen uit de categorie 'wenselijk' op te nemen in de financiële kaderstelling) dient een koppeling in de tekst van de begroting te worden gelegd waar dit wordt uitgewerkt (paragraaf investeringen in de begroting en het investeringsplan). Daarmee kan de koppeling tussen kadernota en begroting meer inzichtelijk worden vastgelegd.

- **Inzicht financiële uitwerking en zelfstandig leesbaar**

Er is een voorstel is in voorbereiding om de beleidsvelden verder te specificeren en daarbij ook een korte tekstuele beschrijving op te nemen, waardoor inzichtelijk wordt aan welke taken en activiteiten welke middelen worden besteed (of ontvangen). Om het ook inzichtelijk te kunnen houden wordt een basiseenheid genomen van maximaal € 5 miljoen. Op een begroting van € 500 miljoen betekent dit circa honderd specificaties. Op deze wijze kan meer inzicht aan de raad worden gegeven in de opbouw van de begrotingsposten. Uiteraard moet het naar de aard van de activiteit wel splitsbaar zijn. Het heeft bijvoorbeeld geen toegevoegde waarde de algemene uitkering van € 280 miljoen verder op te splitsen. Het autorisatieniveau blijft, conform de financiële verordening, wel op het niveau van beleidsveld. Dat wil zeggen dat het college bevoegd blijft te schuiven met budgetten binnen een beleidsveld, uiteraard binnen de afgesproken beleidskaders. Door de wijziging van de BBV zullen binnen het nieuwe beleidsveld overhead specificaties opgenomen worden die met overhead samenhangen (ICT, huisvesting, facilitaire zaken, etc.)

- **Bestemmingsreserves**

De vraag van de raad is dat van elke bestemmingsreserve het doel ervan wordt beschreven met daarbij een meerjarige planning van stortingen en onttrekkingen. De uitwerking van dit verzoek geschiedt langs twee lijnen. Vóór de behandeling van de begroting 2017 wordt een geactualiseerde nota Reserves en voorzieningen uitgebracht. Hier worden nut en noodzaak van reserves, de voeding van de reserves en de maximale omvang tegen het licht gehouden.

Een meerjarenoverzicht van reserves wordt reeds in de begroting opgenomen. Tevens wordt reeds bij elk programma in de begroting opgenomen wat de geraamde toevoegingen en onttrekkingen zijn om de doelstellingen voor dat jaar te realiseren (zoals ook de investeringen voor het begrotingsjaar per programma zijn gespecificeerd). Langs deze lijn wordt invulling gegeven aan de wens meer inzicht te geven in het doel van de reserve en de meerjarige stortingen en onttrekkingen.

1.13 Planning

De bestuurlijke planning, die is bijgevoegd, is ontleend aan de eerder vastgestelde planning en control kalender 2016. Voor het opstellen van de begroting 2017 wordt voor de ambtelijke organisatie nog een gedetailleerde werkplanning opgesteld.

2. Proces totstandkoming begroting

2.1 Inleiding

De begroting 2017 komt in twee fasen tot stand. De uitwerking van een aantal uitgangspunten als hiervoor verwoord, vindt al plaats voor de kadernota, zodat de eventuele financiële consequenties betrokken kunnen worden bij de keuzes, die in de kadernota worden voorgelegd. De besluiten, vastgesteld bij de kadernota (incl. eventuele moties en amendementen), waaronder de invulling van bezuinigingen en de consequenties van de meicirculaire en neutrale wijzigingen van budgethouders worden in een volgende fase verwerkt.

Grofweg kunnen worden onderscheiden:

Fase 1: De meerjarenraming geactualiseerd naar prijspeil 2017 (stand kadernota beleidsarm)

In deze stand zijn verwerkt:

- Structurele doorwerking BERAP-3 2015
- Structurele doorwerking belastingvoorstellen 2016
- Structurele doorwerking septembercirculaire 2015
- Structurele doorwerking decembercirculaire 2015
- Structurele doorwerking raadsbesluiten tot en met maart 2016
- Indexatie van de baten 2017
- Indexatie van de lasten 2017_(incl. loonsom)
- Herberekende kapitaallasten
- Nieuwe jaarschijf 2021 (de incidentele lasten en baten uit 2020 vervallen en de algemene uitkering over 2020 wordt geëxtrapoleerd. Eerst na ontvangst van de meicirculaire kan de algemene uitkering over 2021 worden berekend. Dit geeft saldo effecten over 2021 tussen fase 1 en 2.
- BERAP-1 mutaties (bijlage in kadernota) die structureel doorwerken

Fase 1 afgerond in LIAS op 1 april

Fase 2: De meerjarenraming incl. kadernota

In deze stand zijn verwerkt:

- Beleidsvoorstellen, waaronder bezuinigingen, die in de Kadernota 2016 worden vastgesteld;
- Moties en amendementen die de raad bij de Kadernota 2016 worden vastgesteld;
- De meicirculaire, incl. de gevolgen voor het sociaal domein;
- Mutatie budgethouders
- Eventuele aanvullende voorstellen om tot een sluitende begroting te komen;

FASE 2 afgerond in LIAS 8 juli

2.2 Aandachtspunten opstellen programma's en paragrafen

In zijn algemeenheid wordt verzocht de volgende aanbevelingen in acht te nemen:

Programma's:

- Neem alleen politiek relevante doelen en prestaties op;
- Neem per beleidsveld maximaal drie doelen op, en per doel maximaal drie prestaties. De overige doelen en prestaties kunnen worden opgenomen in het jaarplan van de hoofdafdeling. In overleg met CC kan hiervan afgeweken worden, bijvoorbeeld bij bestuurlijke wens om een onderdeel zichtbaarder in de begroting op te nemen (bijvoorbeeld groen);
- Gebruik de indicatoren voortkomende uit het project Verbeteringen programmabegroting indicatoren en benchmarks (vastgesteld door het college uiterlijk op 7 juni);
- Geen 'we' gebruiken. Houd teksten bestuurlijk. Schrijf vanuit het college dat verantwoording aflegt aan de raad;
- Let op 'vaktaal/jargon'. Houd het zo begrijpelijk mogelijk;
- Neem BIS nummers tussen haakjes op achter nota's waaraan wordt gerefereerd;
- Gebruik lettertype Times new roman (11) voor de teksten, Times new roman (9) voor in tabellen en (8) voor eventuele voetnoten;
- Gebruik niet te veel hoofdletters. De nota Verbeteren programmabegroting, indicatoren en benchmarks heeft bijvoorbeeld maar één hoofdletter en dat is de eerste, de **V**.
- Nieuw is dat in de programma's moet worden opgenomen in welke mate het realiseren van de doelstellingen afhankelijk is van een verbonden partij. Indien er belangrijke risico's zijn waardoor de

doelstellingen niet gerealiseerd kunnen worden, (er is i.c. sprake van verhoogd toezicht) . Dan worden de mogelijke oorzaken vermeld en welke maatregelen worden voorgesteld.

- Toerekening overhead: De overhead wordt centraal geraamd en verbijzonderd naar een afzonderlijk beleidsveld binnen programma 7. Als definitie van overhead wordt de richtlijn van het BBV gevolgd. Deze wijkt af van de definitie die tot en met de begroting 2016 werd gehanteerd.
- Toerekening van rente: De rente wordt centraal geraamd en het berekenen van bespaarde rente en toegerekende rente aan beleidsvelden vindt niet meer plaats.

Paragrafen

- Verbonden partijen: Nieuw is dat in de paragraaf verbonden partijen de materiele risico's opgenomen moeten worden. Deze worden uitgevraagd bij de paragraaf weerstandsvermogen. Er zal dus een onderlinge verwijzing worden opgenomen
- Paragraaf lokale heffingen: Nieuw is dat er een verplichte passage over de wijze van berekening van kostendekkendheid wordt opgenomen. Er wordt rekening gehouden met toerekening van overhead en de feitelijke rentelasten.
- Paragraaf bedrijfsvoering is niet meer verplicht en kan vervallen

Overige aandachtspunten:

- Keuze maken artikel 213a onderzoeken (voorselectie in kadernota gedaan)
- De uitwerking van de taakveldindeling in relatie tot de productindeling is als bijlage bij deze richtlijnen gevoegd.

2.2 Overzicht programmacoördinatoren

Binnen de hoofdafdelingen zijn de programmacoördinatoren verantwoordelijk voor een tijdige en kwalitatief goede aanlevering van de programmateksten.

	Programma	Coördinator	M.m.v.
1	<i>Maatschappelijke Participatie</i>	Conny Laan	Frank van Hattem, Irene Out-Schipper
2	<i>Ondersteuning en Zorg</i>	Juul Angenent	Frank van Hattem
3	<i>Werk en Inkomen</i>	Iris de Graaff	
4	<i>Duurzame stedelijke vernieuwing</i>	Marc Hanou	Ton van Schie (4.1) Jorien Kaper (4.2) Donovan Mul (4.3)
5	<i>Beheer en onderhoud</i>	Donovan Mul	Melvin Werkhoven (5.1 en 5.2), Niels van Esterik (5.1)
6	<i>Burger, bestuur en veiligheid</i>	CS/S&B	Anouk Stilma-Clerx (6.1), Kees Roos (6.3)
7	<i>Algemene Dekkingsmiddelen</i>	Peter de Kruijf	Cor de Haan Cindy Lensen

2.3 Overzicht coördinatoren paragrafen

Bijgaand het overzicht van de verantwoordelijken voor de totstandkoming van de paragrafen.

De coördinatoren communiceren inhoud en planning met de betrokken hoofdafdelingen, waardoor tijdig duidelijk is welke informatie wanneer aangeleverd dient te worden

	Paragraaf	Coördinator	M.m.v.
3.0	<i>Weerstandsvermogen en risico's</i>	Peter de Kruijf(CC)	Hoofdafdelingsmanagers (risico's) en M&S/Fin (kengetallen)
3.1	<i>Lokale heffingen</i>	Peter de Kruijf(CC)	DVV en GOB (aanlevering VNG-modellen)
3.2	<i>Onderhoud kapitaalgoederen</i>	Nico Spaans (CC)	Hoofdafdelingen: -GOB - Stadszaken - M&S
3.3	<i>Financiering</i>	Martin Jonker (CC)	M&S (Peter Knijff)

3.4	<i>Bedrijfsvoering</i>	Cor de Haan (CC)	Hoofdafdelingsmanager M&S
3.5	<i>Verbonden partijen</i>	Peter de Kruijf(CC)	Wouter Stigter (CS) Marianne Brinker (STZ) Accounthouders verbonden partijen
3.6	<i>Grond-en vastgoedbeleid</i>	Nico Spaans (CC)	Hoofdafdeling GOB

3. Planning

Datum	Begroting 2017-2021
	Bestuurlijk traject richtlijnen
14 maart	Bespreken concept richtlijnen met portefeuillehouder
16 maart	Concept richtlijnen in DT
17 maart	BO(NK)
22 maart	Vaststelling in B&W
	Traject begroting te verwerken in kadernota
1 april	Meerjarenraming geactualiseerd naar prijspeil 2017
5 april	1 ^e bespreking kadernota en MPG in B&W
	Bestuurlijk traject programmabegroting
4 juli	Budgethouder kan muteren (lijstmuteren)
28 juli	Mutatie budgethouders zijn in LIAS geaccordeerd
29 aug	Bespreken concept programmabegroting met portefeuillehouder
30 aug	1 ^e bespreking uitkomsten begroting op hoofdlijnen met B en W
31 aug	Bespreken concept programmabegroting in DT
6 sept	Reserveren vergadertijd B&W voor bespreking concept-programmabegroting
13 sept	Bespreking concept programmabegroting in B en W
20 sept	Vaststellen programmabegroting in B en W
29 sept	Raadsleden ontvangen programmabegroting Presentatie programma-begroting Publicatie voor burgers
6 okt	Technische toelichting programmabegroting voor Raad
18 okt	Uiterste datum voor indienen technische raadvragen over de begroting (voor 12 uur)
optioneel	Luisterzittingen programmabegroting
27 okt	Verzending ambtelijke antwoorden digitaal aan raadsleden
	Besluitvormingstraject
7-10 nov	Raadsbehandeling programmabegroting
9 nov	Moties en amendementen in extra B en W-vergadering vóór 10:00 uur
10 nov	Moties en amendementen in extra B en W-vergadering vóór 12:00 uur
11 nov	Verzending vastgestelde programmabegroting naar GS van Noord-Holland